

TillsynsNytt är en del av Naturvårdsverkets tillsynsvägledning enligt Miljöbalken. Nyhetsbrevet är ett forum för information, idéer och erfarenhetsutbyte kring frågor av intresse för dig som arbetar med tillämpning av miljölagstiftningens bestämmelser i någon form. TillsynsNytt kommer ut sex gånger per år.

www.naturvardsverket.se/tillsynsnytt

tillsynsnytt@naturvardsverket.se

- ▶▶ Forskning för en hållbar avfallshantering Sid 2.
- ▶▶ Vem är verksamhetsutövare? Sid 3.
- ▶▶ Vilka krav kan ställas på energihushållning? Sid 4.
- ▶▶ Muddermassor med höga halter organiska tennföreningar får inte dumpas Sid 5.
- ▶▶ Ok med beslut om MSA för äldre överträdelser? Sid 6.
- ▶▶ Miljömål satte stopp för vattentoalett Sid 7.
- ▶▶ EU ser över miljötillsynen Sid 8.
- ▶▶ Naturvårdsverket har en ny webbplats Sid 9.
- ▶▶ REACH och Tillsyn Sid 10.
- ▶▶ Miljörapportering på webben Sid 11.
- ▶▶ På gång inom tillsyns- och föreskriftsrådet Sid 12.
- ▶▶ Nytt från Miljösamverkan Sverige Sid 13.
- ▶▶ Några intryck från en miljömyndighet i Skottland Sid 14.

Tillsyn i Skottland

Det är en hög kvalitet på tillsynen i Skottland. Tillsynen är riskbaserad och sker till stor del oannonserat.

Läs mer på Sid 14-16

Naturvårdsverket har en ny webbplats

Den nya webbplatsen ska bättre än tidigare beskriva vår roll, hur vi prioriterar och vad vi uppnått. Huvudmålgruppen för webbplatsen är de som arbetar med miljöfrågor på länsstyrelser, kommuner eller företag samt personer som på sin fritid aktivt söker information om miljöfrågor.

Läs mer på Sid 9-10

Forskning för en hållbar avfallshantering

Det senaste decenniet har stora förändringar skett på avfallsområdet. Källsortering, återanvändning, materialåtervinning, biologisk behandling och energiutvinning har ökat medan allt mindre avfall läggs på deponi. Trots detta ökar mängden avfall med 2-3 procent årligen, som en följd av dagens produktions- och konsumtionsmönster.

— — — —

Naturvårdsverket satsar därför 16 miljoner på forskning för en bättre avfallshantering. IVL Svenska Miljöinstitutet har fått i uppdrag att leda forskningsprogrammet "Hållbar Avfallshantering" som ska utveckla ett hållbart avfallssystem. Den första etappen blir klar sommaren 2009.

—Programmet är en viktig del i Naturvårdsverkets arbete inom avfallsområdet, säger Gunnar Fredriksson på Naturvårdsverket. Den tvärvetenskapliga forskningen ska ge oss en heltäckande och oberoende bild av förutsättningar och möjligheter i arbetet med avfallsfrågor.

Foto: Johan Sundberg

Styrmedel för bättre avfallshantering

Syftet med programmet är att identifiera vilka styrmedel och strategiska beslut som kan bidra till att utveckla avfallshanteringen i en mer hållbar riktning.

—Det handlar både om att påverka trenden med stadigt ökande mängd avfall och om att hantera detta avfall på bästa sätt, säger programchef Tomas Ekvall, IVL Svenska Miljöinstitutet.

Många olika aspekter av avfallssystemet - miljömässiga, ekonomiska, kulturella och sociala - kommer att studeras i ett nätverk av svenska forskare inom nationalekonomi, etnologi, miljöpsykologi, systemanalys och framtidsstudier.

Forskarna ska undersöka många olika typer av styrmedel, t.ex. information, lagstiftning och ekonomiska styrmedel. De ska också utveckla och föreslå nya styrmedel och undersöka vilka kombinationer av olika styrmedel som bäst kan leda till en hållbar avfallshantering både ur ekologiskt, ekonomiskt och samhällligt perspektiv. Ett projekt handlar om att undersöka olika processer

för materialåtervinning för att hitta möjligheter till förbättrad miljöprestanda. I slutet av programmet kommer resultaten att vävas samman i ett antal scenarier som beskriver hur en mer hållbar avfallshantering kan utformas.

Konsumentvänlig källsortering

En viktig del av programmet fokuserar på människor och deras behov och förutsättningar att hantera avfall. Bra avfallshantering handlar ju inte bara om tekniska lösningar utan lika mycket om vårt mänskliga beteende i samband med avfallshantering. Därför är det viktigt att informera och motivera människor på rätt sätt så att de tekniska lösningarna verkligen inte bara används, utan används effektivt.

Mer information

Vill du ha mer information om Hållbar Avfallshantering, besök vår hemsida på www.hallbaravfallshantering.se eller kontakta Tomas Ekvall, programchef, IVL Svenska Miljöinstitutet, tel. 031-725 62 81, tomas.ekvall@ivl.se alternativt Maria Ljunggren Söderman, kommunikationsansvarig, IVL Svenska Miljöinstitutet, tel. 031-725 62 67.

Du är även välkommen att delta i vårt första seminarium om avfallsfrågor den 18 september 2007. Då ska vi prata mer om vad vi menar med hållbar avfallshantering och vilka utvecklingsmöjligheter inom avfallsområdet vi ser. Anmälan sker via vår hemsida i början av sommaren.

Maria Ljunggren Söderman | maria.soderman@ivl.se

Vem är verksamhetsutövare?

Miljödomstolen i Stockholm har i en dom den 6 mars 2007 (mål nr M 13869-05) konstaterat att ett företag som hyr ut cisterner inte kan påföras tillsynsavgift för handläggning av en kontrollrapport. Förutsättningen för att en kommun ska kunna påföra tillsynsavgift är att den som påförs avgiften är den som bedriver en miljöfarlig verksamhet och kan anses vara verksamhetsutövare.

Företagets roll är att hyra ut tomma cisterner och med jämna mellanrum ta in cisternerna för att kontrollera dem. Någon miljöfarlig verksamhet kan inte sägas bedrivas och företaget kan inte heller betraktas som verksamhetsutövare i miljöbalkens mening när det gäller den aktuella tillsynssituationen.

Heidi Wiik | heidi.wiik@naturvardsverket.se

Vilka krav kan ställas på energihushållning?

I en dom från Miljööverdomstolen (MÖD) 2007-02-13, som gällde LKAB:s verksamhet i Kiruna, fick Naturvårdsverket bifall till sitt överklagande angående frågan om energihushållning. Naturvårdsverket hade yrkat att energifrågan skulle sättas på provotid och att bolaget skulle ta reda på vilka möjligheter som finns till energieffektiviseringar och att utnyttja spillvärmens från verksamheten.

— — — —

LKAB hade inför miljödomstolens och MÖD:s prövning uppgett att man arbetade med energifrågan inom ramen för PFE (program för energieffektivisering) vilket bl.a. innebär att verksamhetsutövaren åtar sig att genomföra vissa energieffektiviseringsåtgärder mot att få vissa skattereduktioner. Programmet är inriktat på åtgärder som är av företagsekonomiskt intresse.

Som skäl för överklagandet anförde Naturvårdsverket bl.a. följande. Det måste vara miljödomstolen som ytterst avgör vilka krav som ska ställas på verksamheten när det gäller de allmänna hänsynsreglerna. Verksamhetsutövaren måste ge in det underlag som behövs för denna bedömning. Kravet på energihushållning är mer omfattande än kraven i PFE. Åtgärder som inte kan anses som företagsekonomiskt motiverade skulle kunna vara motiverade enligt den avvägning som ska göras enligt 2 kap. 7 § i miljöbalken (där kostnaden för en åtgärd motiveras av den miljönytta som en åtgärd genererar).

MÖD gick, till skillnad från miljödomstolen, på Naturvårdsverkets linje. Enligt domen ska LKAB under en provotid utreda möjligheterna till energieffektiviseringar och vilka möjligheter som finns att utnyttja spillvärmens från verksamheten. Av utredningen ska framgå vilka åtgärder som är tekniskt möjliga att genomföra och kostnaderna för dessa.

LKAB ska vidare redovisa vilka åtgärder de är beredda att vidta och lämna motiv till varför det enligt 2:7 MB inte är rimligt att vidta övriga redovisade åtgärder.

Miljödomstolen ska därefter ta ställning till om det finns skäl att föreskriva särskilda villkor när det gäller energihushållning. I sina skäl anförde MÖD bl.a. att de delade Naturvårdsverkets uppfattning att balkens allmänna hänsynsregler ställer längre gående krav på energihushållning än vad som motsvaras av ett åtagande enligt PFE.

Muddermassor med höga halter organiska tennföreningar får inte dumpas

I en dom daterad 22 februari (Mål nr M 92-05) medgav Miljööverdomstolen (MÖD) Norrtälje kommun dispens att dumpa muddermassor i Norrtäljeviken så länge massorna inte innehåller för höga halter av organiska tennföreningar. MÖD gick helt enligt Naturvårdsverkets linje som var att de kontaminerade massorna skulle tas om hand på land och att resten av massorna kunde dumpas på den föreslagna dumpningsplatsen.

— — — —

Miljödomstolen sa nej till Norrtälje kommuns ansökan om att få dispens från förbudet i 15 kap. 31 § miljöbalken att dumpa muddringsmassor. Kommunen vill dumpa massorna i en tidigare använd djuphåla i Norrtäljeviken.

Efter överklagande till MÖD medges nu kommunen dispens från dumpningsförbudet men dock bara för de muddringsmassor som inte innehåller för höga halter av organiska tennföreningar.

Organiska tennföreningar har använts tidigare, och används fortfarande av större fartyg, som komponent i båtbottnfärger med syfte att förhindra påväxt av till exempel alger och havstulpaner. Idag innehåller sediment i olika hamnar runt om i Sverige mycket höga halter av dessa föreningar. Föreningarna är framförallt mycket giftiga för vattenlevande organismer.

MÖD skriver i domskälen att platsen i och för sig är lämplig för dumpning, om det kan ske utan olägenhet för människors hälsa och miljön, men att halterna av organiska tennföreningar är mycket hög i de översta delarna av det bottensediment som ska muddras. Vidare anger MÖD att med hänsyn till vad som är känt om organiska tennföreningars egenskaper, toxicitet och påverkan på framförallt faunan, saknas det förutsättningar för att meddela dispens beträffande de massor som innehåller höga halter av organiska tennföreningar. Något hinder mot att meddela dispens för övriga massor föreligger däremot inte. Dock omgärdas dumpningen av en rad villkor.

Endast muddermassor med lägre halt av tributyltenn (TBT) än gränsvärdet 200 µg/kg TS (torrs substans) får dumpas. Muddermassor med högre halt TBT skall omhändertas på land i enlighet med miljödomstolens villkor. Halten på 200 µg/kg TS TBT i muddermassor föreskrivs som ett gränsvärde för de massor som tillåts dumpas. Samma värde finns i Finland.

MÖD vill bland annat att kommunen i samråd med tillsynsmyndigheten tar fram riktlinjer för hur mätningar av TBT-halten ska gå till. MÖD anser också att lodning bör ske i deponeringsområdet för att kolla att de tippade massorna inte rört sig. Gruvlände arbeten får bara utföras under tiden den 1 november till den 30 april.

Naturvårdsverket yttrade sig i processen och sa bland annat att provtagningen var alltför bristfällig och att man måste provta på organiska tennföreningar.

Juridiskt tolkas domen av Naturvårdsverket så att det nu finns ett klart gränsvärde vad gäller TBT även i Sverige och ett generellt uttalande från MÖD att organiska tennföreningar är farliga och särskilt bör beaktas. I kommande dispensprövningar mot dumpningsförbudet kommer det att ställas högre krav på verksamhetsutövare att visa genom prover hur höga halter TBT som förekommer i de sediment som man vill dumpa. Naturvårdsverket och tillsynsmyndigheterna har nu ett gränsvärde att rätta sig efter.

Emma Colleen | emma.colleen@naturvardsverket.se

OK med beslut om MSA för äldre överträdelser?

I förra numret av TillsynsNytt skrev vi om hanteringen av gamla överträdelser när det gäller beslut om miljöstraffavgifter. Naturvårdsverket ansåg då att rättsläget var oklart och rekommenderade därför att miljöstraffavgift inte skulle påföras för överträdelse som ägt rum före 1 januari 2007.

Naturvårdsverkets föreskrifter om betalning av miljöstraffavgifter, NFS 2002:16, har ändrats. Bland annat framgår det nu att den operativa tillsynsmyndigheten vid ett och samma tillfälle ska sända in kopia på beslut och bevis om delgivning till Kammarkollegiet. Läs föreskriften på [Naturvårdsverkets webbplats](#)

På grund av nya regler vid beslut om miljöstraffavgift finns nu ett nytt försättsblad som tillsynsmyndigheterna ska använda när de skickar in beslut om miljöstraffavgift till Kammarkollegiet. Försättsbladet finns på [Kammarkollegiets webbplats](#). Extern länk till blanketten finns även på [Naturvårdsverkets webbplats](#)

Efter förra numret har Miljööverdomstolen (MÖD) tagit ställning till ett beslut fattat 2006 om miljöstraffavgift för en överträdelse som även efter årsskiftet kan medföra miljöstraffavgift. MÖD fann att förarbeten och övergångsbestämmelser inte ger någon ledning, utöver vad som gäller för andra än näringsidkare, i frågan om vilka bestämmelser som ska tillämpas på överträdelser som ägt rum före den 1 januari 2007. Domstolen ansåg att mot bakgrund av miljöstraffavgifternas straffliknande karaktär bör frågan därför avgöras genom analog tillämpning av 5 § andra stycket lagen (1964:163) om införande av brottsbalken. Detta innebär att de bestämmelser som gällde vid överträdelserna ska tillämpas, om inte de nya bestämmelserna leder till att miljöstraffavgift inte ska påföras eller att sådan avgift ska påföras med ett lägre belopp.

MÖD ansåg att miljöstraffavgift skulle påföras för överträdelserna som skedde före årsskiftet. Man slog även fast att genom införandet av 30 kap. 2 § andra stycket miljöbalken har möjligheten att i det enskilda fallet befria från skyldigheten att betala miljöstraffavgift utökats. Den bestämmelsen bör tillämpas även på överträdelser som ägt rum före den 1 januari 2007.

Rättsläget inte helt klarlagt

Naturvårdsverket konstaterar att MÖD ännu inte har tagit ställning till ett beslut om miljöstraffavgift fattat 2007 för en överträdelse som inträffat 2006 eller tidigare och som fortfarande kan medföra miljöstraffavgift. Rättsläget är därför inte helt klarlagt i detta avseende. MÖDs domskäl tyder dock på att bedömningen hade blivit densamma om beslutet om miljöstraffavgift fattats 2007.

Mot denna bakgrund anser sig inte Naturvårdsverkets för närvarande ha underlag för att lämna någon generell rekommendation för hur den operativa tillsynsmyndigheten ska agera när det gäller överträdelser som begicks före årsskiftet och som även efter årsskiftet kan medföra miljöstraffavgift.

Viktigt att tänka på

För överträdelser som inte tidigare omfattades av miljöstraffavgift och för överträdelser som tidigare omfattades men inte längre gör det, är det klart att inte miljöstraffavgift ska påföras.

Med anledning av de nya bestämmelserna och den praxis som nu finns bör tillsynsmyndigheter som avser fatta beslut om miljöstraffavgift för överträdelser som begicks före årsskiftet som även efter årsskiftet kan medföra miljöstraffavgift i vart fall tänka på följande:

1. Den betalningsskyldige ska ha varit näringsidkare vid tiden för överträdelserna vilket lämpligen anges i beslutet. Bestämmelserna i 30 kap 1 § MB ska i detta avseende inte tillämpas retroaktivt.
2. Kriterierna för när avgift får tas ut ändrades vid årsskiftet för vissa överträdelser och då gäller alltid att den för enskilde förmånligaste lösningen ska väljas.
3. Om avgiften har ändrats, så ska avgift tas ut med det lägre beloppet.
4. Bestämmelserna i nu gällande 30 kap. 2 § andra stycket miljöbalken om befrielse från avgift, ska tillämpas.

Björn Pettersson | bjorn.pettersson@naturvardsverket.se

Miljömål satte stopp för vattentoalett

Miljööverdomstolen (MÖD) har i dom [M9983-04](#) kommit fram till att ett tillstånd till utsläpp från en enskild avloppsanläggning med en installerad vattentoalett inte är förenligt med miljöbalkens krav på en hållbar utveckling och det nationella miljömålet "Ingen övergödning". Domen visar att miljömålen kan ha betydelse för tillåtligheten enligt miljöbalken i ett enskilt fall.

— — — —

Domen avser tillstånd till en enskild avloppsanläggning med vattentoalett i Värmdö kommun. Ett av kommunens största miljöproblem är utsläppen från ca 20.000 enskilda avlopp, varav ca 15.000 härrör från fritidshus. Kommunen har med utgångspunkt i de nationella miljö kvalitetsmålen fastställt tio lokala miljömål. Ett av de viktigaste är att kretsloppsanpassa avloppslösningar; Kommunala och enskilda avloppsanläggningar ska bygga på långsiktigt hållbara system där närsalter tas till vara, risken för övergödning av kustvatten minimeras och risken för bakteriell påverkan undviks.

I domskälen anger MÖD att det mellan miljöbalkens hänsynsregler och reglerna om balkens mål och tillämpning råder ett samspel. Det innebär enligt MÖD att tillämpningen av hänsynsreglerna skall ske mot bakgrund av den övergripande målbestämmelsen - hållbar utveckling - och vid den tillämpningen skall vägledning hämtas från bl.a. de miljömål som Riksdagen har fastställt. Ett av dessa miljömål är *Ingen övergödning* som innebär att utsläppen av fosfor och kväve från mänsklig verksamhet till sjöar, vattendrag och kustvatten skall minskas. Detta övergripande mål har sedan brutits ned i regionala och kommunala mål.

Domstolen beaktar också principen om att lika fall skall behandlas lika, vilket innebär att prövningen måste ta hänsyn till vad som kan bli följden av en generell tillståndsgivning till avloppsanordning med vattentoalett belägna i skärgårdsområden med utsläpp till Östersjön. Domstolen kan inte med någon större grad av säkerhet bedöma hur många fastigheter som på några decenniers sikt skulle få tillstånd till att installera vattentoalett, om tillstånd meddelas i detta fall. Om man tar hänsyn till alla svenska skärgårdsområden i Östersjön torde det enligt Miljööverdomstolen kunna röra sig om ett mycket stort antal fastigheter med liknande förhållanden.. MÖD slår fast att det är de tänkta sammanlagda utsläppen från dessa fastigheter som skall ligga till grund för bedömningen i detta mål.

Domstolen fann att omständigheterna var sådana att det inte var förenligt med miljöbalkens mål att främja en hållbar utveckling att lämna tillstånd till vattentoaletten. Det skulle vidare försvåra möjligheten att nå det nationella miljömålet *Ingen övergödning*. Istället bör lösningen på toalettfrågan i enlighet med miljöbalkens krav på försiktighetsmått och det lokala miljömålet Kretsloppsanpassa avloppslösningar, bestå av någon form av torrtoalett.

Björn Pettersson | bjorn.pettersson@naturvardsverket.se

EU ser över miljötillsynen

IMPEL (EU:s nätverk mellan kommissionen och europeiska miljömyndigheter för genomförande av miljölagstiftning) bistår EU-kommissionen i deras arbete med att se över EU:s rekommendation från 2001 med minimikriterier för miljötillsyn. EU-kommissionen efterfrågar IMPELs erfarenheter från praktiskt tillsynsarbete. I november 2007 är IMPELs rapporter klara. Dessa blir underlag till det förslag kommissionen lämnar om en fortsatt rättsakt. Om kommissionen sedan föreslår ett direktiv om miljötillsyn eller en mer eller mindre omfattande revidering av rekommendationen vet vi inte idag.

Vår grundsyn är att minimikriterierna helst bör utformas så att all miljö-tillsyn går att samordna och planeras med likartad metodik. Flera europeiska rättsakter träffar ju samma företag eller anläggning, exempelvis REACH-förordningen, IPPC- och Seveso-direktiven. Till dessa ska läggas nationellt initierade regler. Minimikriterierna bör avse kvalitetsaspekter på tillsyn och inte kvantitet. Vi vill undvika kriterier som driver kostnader för myndigheter och företag istället för nytta. Återrapportering till EU måste vara kvantitativt återhållen, menar vi, och utgå från ett tydligt och väl avgränsat syfte som stödjer kvalitativa jämförelser och förbättring av europeisk och nationell miljö-tillsyn.

Via en kontaktgrupp samverkar vi med länsstyrelser, kommuner och centrala verk, exempelvis Kemikalieinspektionen.

Inga Birgitta Larsson | ingabirgitta.larsson@naturvardsverket.se
Peter Sörngård | peter.sorngard@naturvardsverket.se

Naturvårdsverket har en ny webbplats

Vi på Naturvårdsverket är glada över att få presentera vår nya webbplats. Det finns många tankar bakom varför den ser ut som den gör. Den gamla webbplatsen har fyllts på efterhand, lite som ett lappverk, och proportionerna på webbplatsen har inte alltid speglat vad vi själva prioriterar och arbetar mest med.

Vår roll, hur vi prioriterar, vad vi uppnått och vet samt de verktyg vi kan bidra med

Det är tänkt att webbplatsen bättre än tidigare ska kunna beskriva allt detta. För att lyckas med detta har det pågått ett arbete hos oss med att lista vilka områden som bör finnas med på webben, vad vår roll är och vad vi tycker är viktigast att berätta. Utgångspunkten har inte varit den gamla webbplatsen utan de arbetsuppgifter vi har. Huvudmålgruppen för webbplatsen är den professionella personen som arbetar med miljöfrågor på länsstyrelser, kommuner eller företag samt personer som på sin fritid aktivt söker information om miljöfrågor.

Tre ingångar för att söka information

Det är svårt att strukturera sin information så att andra också hittar vad de söker. Vi söker alla information på skilda sätt och därför finns det tre olika ingångar till informationen på webbplatsen.

Meny: är den traditionella vänstermenyn. Många av rubrikerna känns igen från den gamla webbplatsen, andra är helt nya. En ny rubrik är till exempel "Verksamheter med miljöpåverkan" där det är tänkt att vi ska samla just sådan information. Här finns sakområden där vi tidigare inte haft webbmaterial. Täkter, Dumpning och Gruvor är exempel på detta.

Ämne: är ett annat sätt att klumpa ihop materialet. Exempel på ämnen är Hälsa, Energi eller Havsmiljö.

Sök: är precis vad det låter som, en traditionell sökfunktion. Vi tycker att den fungerar bättre än den gamla.

Tillsynssidor

Under rubriken Lagar och andra styrmedel har vi samlat information om tillsyn och egenkontroll. Här finns sidor om t.ex. tillsynsvägledning, operativ tillsyn, egenkontroll och internationellt arbete med tillsyn. Det är också här vi har lagt nyhetsbrevet TillsynsNytt.

På startsidan plockar vi fram vad vi prioriterar och sådant som är aktuellt

På Naturvårdsverket har vi valt ut några sakområden som vi tycker är prioriterade att arbeta extra mycket med. Prioriterade områden nu är klimat, naturvård, avfall och havsmiljön. De här områdena presenterar vi redan på startsidan. Till höger hittar du *Aktuella länkar* och *Snabblänkar*. Aktuella länkar kommer och går. Det kan vara ett bidrag som man just nu kan söka eller rapportering som ska lämnas in av verksamhetsutövare under den närmaste

tiden. Snabblänkar är länkar till undersidor som många söker efter. Banners (till exempel för KLIMP och LIP) längre ner till höger och *Senaste Nytt* är andra möjligheter att få reda på vad som hänt eller ska hända.

Vår webbplats ska bli ännu bättre

Att göra och lansera en ny webbplats är bara en början. Den behöver matas på. Det som inte längre är aktuellt ska tas bort och det som är nytt ska finnas där. Fortfarande saknas material. Det kommer att fyllas på efterhand. Hör gärna av dig om du har synpunkter på hur webbplatsen kan bli ännu bättre!

Maria Vidarve | maria.vidarve@naturvardsverket.se

REACH och Tillsyn

EU:s nya kemikalielagstiftning REACH träder i kraft den 1 juni i år. REACH är en förordning vilket innebär att reglerna blir direkt gällande i alla medlemsstater, utan att de behöver införas av varje land för sig. Men det handlar om ett stegvist införande under mer än 10 år. REACH kommer att få betydande konsekvenser både när det gäller miljölagstiftning och tillsyn.

— — — —

Kemikalieinspektionen kommer under året att satsa mycket på information till andra centrala myndigheter, länsstyrelser och kommuner om vad den nya förordningen innebär. Bland annat har webbplatsen byggt ut med särskilda sidor om REACH (www.kemi.se) I samarbete med Tillsyns- och föreskriftsrådet och länsstyrelserna planeras även endagsseminarier för kommunerna m.fl. på cirka åtta olika platser i landet.

Alla EU-länder måste kontrollera att förordningen efterlevs, upprätta kontrollsystem samt fastställa påföljder vid överträdelser. Regeringen har tillsatt en särskild utredning som ska se över den svenska kemikalielagstiftningen inklusive reglerna om kemikalieavgifter. Utredningen ska också se över hur den nationella tillsynen ska utformas. En första redovisning ska lämnas den 31 oktober 2007 och den 30 juni 2008 ska utredningen vara klar.

Tillsynen kommer att påverkas, bl.a. genom att nya tillsynsobjekt tillkommer. Informationsbehovet kommer att vara stort. Inom EU pågår projekt som bl.a. tittar på tillsynsmetoder, tillsynsutbyte och kompetensbehov och som på sikt kan leda fram till en del gemensamma vägledningsdokument.

Monika Magnusson | monika.magnusson@naturvardsverket.se

Miljörapportering på webben

Naturvårdsverkets nya portal för miljörapportering (SMP) togs i full drift vid årsskiftet. I år har det alltså varit möjligt för alla miljöfarliga verksamheter som kräver tillstånd att lämna sin miljörapport på webben. 1060 miljörapporter hade den 31 mars lämnats via SMP och synpunkterna på det nya sättet att rapportera har överlag varit positiva.

Under förra året erbjöd vi utbildningar om SMP till ett urval av företag (1125 verksamheter som omfattas av IPPC-direktivet) samt deras tillsynsmyndigheter. Ungefär en tredjedel av dessa IPPC-verksamheter lämnade i år sin miljörapport via SMP. De nya föreskrifterna om miljörapport som trädde i kraft vid årsskiftet innebär att alla miljörapporter framöver måste lämnas via SMP.

Hjälp att komma igång

Vi kommer inte ha möjlighet att utbilda alla verksamheter som är skyldiga att lämna miljörapport. I stället har vi tagit fram olika typer av informationsmaterial som ska ge den kunskap som behövs för att komma igång med användandet av SMP. Det finns t.ex. bildspel, en lathund och ett utbildningsmaterial som kan användas av de tillsynsmyndigheter som vill ordna egna utbildningar.

SMP kommer nu att byggas om för att passa de nya föreskrifterna. Materialet kommer då att uppdateras. Under hösten kommer vi att skicka ut material till de tillståndspliktiga verksamheter som inte erbjöds utbildning 2006. Allt material går också att ladda hem från [SMP:s webbplats](#).

Vad tycker användarna?

De verksamheter som gjorde sin miljörapportering i SMP i år fick också svara på en enkät. Drygt 180 svar kom in. Av svaren framgick att de flesta tycker att miljörapportering i SMP innebär en tidsbesparing. SMP är enkelt att använda för att registrera eller ändra uppgifter i grunddelen eller för att ladda upp textdelen. Däremot upplever en del registreringen i emissionsdelen som lite krånglig. De flesta tycker också att instruktion och hjälptexter i SMP i stort ger den vägledning som behövs.

Supporten

De som haft kontakt med SMP:s support var överlag nöjda med tillgängligheten och den hjälp de fick.

Supporten upplevde också att rapporteringen gått bra. De fick dock många frågor som hörde hemma på tillsynsmyndigheterna. Ett annat problem var att det saknades många uppgifter i länsstyrelsernas databas EMIR (som kommunicerar med SMP). Det gällde t.ex. mejladresser till tillsynsmyndigheterna och mätpunkten ED för anläggningarna. Saknas dessa uppgifter i EMIR går det inte att lämna miljörapporten i SMP.

Vi vill förstås att SMP ska bli så användarvänlig som möjligt. Förslag på förbättringar av SMP kan skickas till smp_forvaltning@naturvardsverket.se

På gång inom Tillsyns- och föreskriftsrådet, ToFR

Utvärdering av tillsynsvägledning

ToFR har anlitat en utvärderingskonsult för att genomföra en kvalitativ utvärdering av den centrala och regionala tillsynsvägledningen inom miljöbalken i syfte att ta reda på om den sammantaget fungerar på ett effektivt och samordnat sätt. Arbetet kommer att utföras fr.o.m. 2 april och skall redovisas på ToFR:s möte den 26 september. Resultatet av utvärderingen kommer att användas för att utveckla och förbättra tillsynsvägledningen.

Utvärderingen kommer att genomföras i två etapper. Den första etappen innehåller en planeringsfas som påbörjas i början av april och som omfattar en genomgång av underlag i form av dokument etc. samt intervjuer med ett mindre urval representanter som har en övergripande bild av tillsynsvägledningen enligt miljöbalken. Syftet är att inhämta befintlig kunskap, avgränsa och precisera utvärderingsuppgiften samt ta fram ett förslag på tillvägagångssätt för genomförandet av utvärderingen i den andra etappen.

Datainsamlingen för själva utvärderingen kommer i huvudsak att ske i form av intervjuer med handläggare på kommuner, länsstyrelser och centrala verk. Intervjuerna kommer att påbörjas i juni och fortsätta i augusti och september. ToFR-kansliets förhoppning är att Du som blir kontaktad av utvärderingskonsulten tycker att utvärderingen av tillsynsvägledningen är nyttig och att det är värt att lägga ned lite av din tid på att svara på intervjufrågor.

Seminarier om REACH

Kemikalieinspektionen planerar i samarbete med ToFR och länsstyrelserna endagsseminarier för kommunerna m.fl. om REACH i höst/vinter på åtta olika platser i landet.

Test av metod för granskning av tillsyn

ToFR-kansliet kommer att genomföra ett pilotprojekt gällande de operativa tillsynsmyndigheternas uppföljning av sin egen tillsynsverksamhet. IMPEL har tidigare utvecklat en modell för granskning av ett lands arbete med miljö-tillsyn, IMPEL Review Initiative - IRI. I Sverige genomfördes en sådan granskning under 2005 då Länsstyrelsen i Stockholms län och Södertälje kommun granskades. Resultatet och erfarenheterna finns redovisade bl.a. i Tillsynsnytt 2/2005. Vid pilotprojektet används en reviderad frågelista baserad på de frågor som ställdes vid IMPEL:s granskning 2005. Projektet syftar till att, utifrån metodiken enligt IRI-modellen, utveckla och praktiskt testa metoden för att kunna bedöma om den ger mervärden i jämförelse med konventionell utvärdering.

Hänsynsreglerna

Ett seminarium planeras för att titta närmre på de allmänna hänsynsreglerna i 2:a kap Miljöbalken. Seminariet är tänkt att behandla problem i tillämpningen, framgångsrika exempel och aktuella rättsfall.

Regelförenkling

I budgetpropositionen för år 2007 har regeringen angett som mål att den vill minska de svenska företagens administrativa kostnader för samtliga statliga regelverk med minst 25 procent under en period av fyra år. På rådets februari-möte fick ToFR-kansliet i uppdrag att ta fram förslag på insatser för rådet att samverka om när det gäller regelförenkling. Förslaget skall redovisas på Rådsmötet den 13 juni.

Marie Eriksson | marie.eriksson@naturvardsverket.se
Nils Ahlén | nils.ahlen@naturvardsverket.se

Miljösamverkan Sverige är ett samarbetsprojekt mellan Sveriges länsstyrelser och Naturvårdsverket.

Nytt från Miljösamverkan Sverige

Miljösamverkan Sveriges gemensamma arbetsplats i SharePoint är nu tillgänglig för alla inom lst.net. Alla länsstyrelser har tillgång till lst.net och likaså en del centrala verk, i det senare fallet krävs dock speciell loginbehörighet. Sidan kan emellertid inte nås av t.ex. kommunernas handläggare, utan här får vi hänvisa till hemsidan då den är klar.

Arbetsplatsen är det ställe vi samlar det som sker inom de olika projekten och där man kan se vad som är på gång just nu. MEN det är en arbetsplats och ska ses som det, dokument och andra skrivelser här är under utveckling och inte färdiga produkter! Färdigställda rapporter ligger i startsidans vänstermarginal under Projektrapporter.

Inte alla länsstyrelser har helt kompatibla system och vi kommer att ha problem med "barnsjukdomar" under en tid framöver. Vi ber er ha överseende med detta och genast höra av er när ni stöter på patrull så att vi har möjlighet att åtgärda problemen.

En vanlig hemsida som samtliga kan besöka är under framtagande och kommer att lanseras under maj månad. Där kommer vi att samla projekt-rapporter och informera om kurser, seminarier med mera.

Ingela Höök | ingela.hook@o.lst.se
Elin Fornbackel | elin.fornbacke@c.lst.se

Några intryck från en miljömyndighet i Skottland

SEPA, Scottish Environment Protection Agency, är en ny organisation som bildades år 1996 då Skottland blev en mer självständig del av Storbritannien. SEPA är Skottlands motsvarighet till Naturvårdsverket. SEPA har 22 underkontor. Dessa kan sägas motsvara våra länsstyrelser. Vårt granskningsobjekt SEPA Edinburgh är ett av de största kontoren.

IRI står för Impel Review Initiative.

IRI-granskning är ett av flera projekt inom EU:s nätverk IMPEL för införande och genomdrivande av miljölagstiftningen.

Utifrån EU:s rekommendation om minimikriterier för tillsyn har ett frågeformulär tagits fram som utgör grund för de frågor som ställs vid en sådan här granskning. Syftet är bl.a. att lyfta fram bra exempel och komma med förslag till möjliga förbättringar.

EU-IMPEL är en förkortning av European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law. IMPEL har ett sekretariat knutet till kommissionen i Bryssel.

Jag har fått förmånen genom Naturvårdsverket att vara Sveriges representant i IRI-granskningen, den nionde, av SEPA Edinburgh i Skottland. Det blev en spännande vecka med stort erfarenhetsutbyte med både skottar och inspektörer från Kroatien, Nederländerna, Norge, Rumänien, och Tyskland. Pieter-Jan Zanten med erfarenhet av tidigare IRI-granskningar styrde tryggt vårt team.

— — — —

Hos SEPA Edinburgh fick vi redogörelser om myndigheten, för miljölagstiftning m.m. Vi besökte även ett företag, där vi fick deras syn på en del av frågorna. Sista dagen var vi på huvudkontoret i Stirling. Gruppens rapport kommer under hösten 2007.

Med beröm godkänt

Det är en hög kvalitet på SEPA:s miljötillsyn, som även är riskbaserad. En stor del av tillsynen görs oannonserad. Större industrier får oftast besked om att inspektion kommer att äga rum inom två veckor men däremot inte vad den innehåller.

Inspektörerna gör själva all provtagning och analysering och har ett eget laboratorium. Det ställs stora kompetenskrav på inspektörerna och det finns ett gediget program för deras vidareutbildning.

Annat som imponerade på oss var tillgängligheten på information för personalen. Allmänheten får via Internet tillgång till analysresultat och rapporter från industribesök.

Det enda verktyget idag mot otillåten aktivitet är att göra en åtalsmälan. Detta är en mycket arbetskrävande process eftersom det måste vara minst två inspektörer på plats för bevisföringen i domstol och det är inspektörerna själva som håller i åtalsprocessen.

Utsläpp till luft och vatten

SEPA sköter miljötillsyn och tillstånd för alla direktutsläpp till vatten och till luft även om vissa aktiviteter är små i jämförelse med vår nuvarande FMH-bilaga. IPPC-verksamheter, Sevesoanläggningar, vattenverk och avloppsreningsverk är exempel på andra objekt som SEPA ansvarar för. Det finns inte något system för överlåtelse av tillsyn till den lokala miljömyndigheten som i Sverige.

Avloppsverken ansvarar för anslutna industrier

Generella gränser för föroreningsutsläpp från industrier till avloppsreningsverk har godkänts av SEPA. I övrigt så är det huvudmannen för va-anläggningar, Scottish Water, som sköter tillståndsgivning och tillsyn av industriutsläpp, anslutna till tätorternas avloppsreningsverk.

Med enbart en huvudman för alla avloppsreningsverk finns det i Skottland helt andra förutsättningar för att prioritera åtgärder där de behövs som bäst för miljön och att säkerställa en bra kontroll av industriutsläppen i samtliga tätorter. Min uppfattning är att ett sådant system skulle vara jättebra att ha i Sverige.

Granskningsteamet. Artikelförfattaren, Margareta Hernebring, står längst fram till höger

Anpassningar till EU-direktiven

SEPA, är en ny organisation, som bildades år 1996 då Skottland blev en mer självständig del av Storbritannien. SEPA är Skottlands motsvarighet till Naturvårdsverket och har sammantaget 22 underkontor, vilka kan sägas motsvara våra länsstyrelser. SEPA Edinburgh, vårt granskningsobjekt, är ett av de största kontoren.

Skottland har fått göra en del förändringar för att uppfylla EU-direktiven. SEPA arrangerade flera seminarier för industrier om vad en integrerad IPPC-prövning innebär. Man fick på så sätt in bra ansökningshandlingar. Samtliga IPPC-anläggningar har nu tillstånd enligt direktivets krav.

Lukt var tidigare enbart en fråga för den lokala myndigheten. Nu ansvarar SEPA för dessa frågor vid IPPC-industrierna. Före 1996 hade nästan varje ort sitt eget avfallsupplag och tillsynen låg på den lokala myndigheten. SEPA svarar nu för tillstånd och tillsyn. Antalet avfallsupplag har halverats men mer arbete återstår. Avloppsdirektivet satte stopp för att dumpa avloppsslam i havet från och med år 1999. Tidigare gick båtar ut två gånger i veckan med avloppsslam från Glasgow och Edinburgh.

Snabb process för tillstånd

Myndigheten har en ambition att från och med att en tillståndsansökan är komplett så bör tillstånd kunna meddelas inom fyra månader. Visserligen är det problem att klara tiden men den är avsevärt kortare än vad som förekom-

mer i Sverige. Förklaringen kan bero på att lokaliseringen redan är godkänd av den lokala myndigheten och av departementet. Närboende får endast två veckor på sig att lämna synpunkter på ansökan och det är bara den sökanden som kan överklaga beslutet.

Doft av rengöringsmedel

Som kuriosa kan tilläggas att när vi varje morgon kom till kontoret möttes vi av en stark doft av rengöringsmedel. Inte försöker man begränsa användningen av kemikalier vid rengöring av lokaler och toaletter. Min reflektion är att miljömedvetandet inte fullt ut är detsamma hos skottar som hos oss.

Norge på tur

Norge står närmast i tur för en IRI-granskning, vilken kommer att ske i juni i år. Därefter blir det aktuellt för Rumänien.

Sammanfattande intryck av projektet

Enligt min bedömning har man tagit fram ett bra frågeformulär, som fångar in de väsentligaste uppgifterna i minimikriterierna om tillsyn. Det jag saknar från genomförd granskning var att vi inte fick en överskådlig bild om alla miljömyndigheters ansvar för olika delar av EU-lagstiftningen och vilken roll den granskade myndigheten har.

Det var trevligt att bo på hotell inne i Edinburgh och njuta av atmosfären där, men transporttiden fram och tillbaka till SEPA Edinburgh var onödigt lång.

Sammantaget är det mycket berikande att få arbeta i ett sådant här projekt. Nu ser jag med nya ögon på min egen arbetsplats och på vårt sätt att arbeta på länsstyrelsen.

Margareta Hernebring | margareta.hernebring@o.lst.se